

Jacques Derrida (1930 – 2004)

Francouzský filozof a teoretik, zakladatel a hlavní představitel teorií dekonstrukce.

Studoval v Paříži na École Normale Supérieure, kde od roku 1965 působil jako profesor filozofie, na École des Hautes en Sciences Sociales zastával funkci ředitele studií.

Od 1975 také vedl semináře na Yale.

Patří k zásadním osobnostem strukturalistického obratu na počátku 70. let a je zakladatelem teorií dekonstrukce. Jeho teoretickým konceptům dominuje snaha o kritiku západní metafyzické tradice logocentrismu, jednoty slova a smyslu, snaha o rozostření hranic mezi filozofií a literární teorií. Zajímá se o okrajové oblasti literárních textů i celých diskurzů se snahou narušit ustálené představy a pojetí, rozostřit hranice mezi disciplínami a žánry, osvobodit myšlení z konvenčních schémat, i z představy ustáleného konkrétního významu vzniklého na základě jediného čtení. Jeho termín *diseminace* je vyjádřením právě oněch rozmlžených hranic, otevřeného procesu, který popírá, decentruje a pluralizuje tradiční koncepce jednoty, systému, struktury a textu.

Jeho myšlení operuje s úvahami o písmu (*écriture*), jež je jednak vyšší instancí než mluvená řeč a zároveň principem zakládajícím jakékoukoli duchovní a kulturní činnost. Narušuje původní představu označujícího a označovaného jako základních hodnot, jež odrážejí mimojazykovou skutečnost. Tyto dva termíny jsou v jeho pojetí spíše základy kulturních a textových světů, které označují.

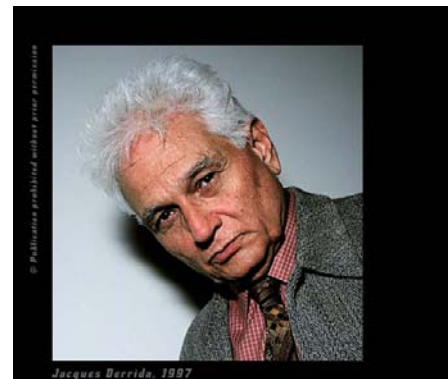
Filozof a teoretik vychází z vlivu Husserlovy fenomenologie, kritiky metafyziky Nietzscheho a Heideggera, strukturalismu. Ačkoli se mu tyto koncepce staly východiskem, později se vůči nim vymezil. V jeho pracích je vidět spřízněnost s autory avantgardy, psychoanalýzy a surrealismu. V pozdějších letech se více věnuje aktuálním politickým a společenským otázkám.

Literatura:

Derrida, Jacques: *Acts of literature*. New York : Routledge, 1992.

Derrida, Jacques: *Co přinese zítřek?* : dialog. Praha : Karolinum, 2003.

Derrida, Jacques: *Dissemination*. Chicago : University of Chicago Press, 1981.

Derrida, Jacques: *Of Grammatology*. Baltimore & London: Johns Hopkins University Press, 1976.

Derrida, Jacques: *Writing and Difference*. London & New York: Routledge, 1978.

Kožmín, Zdeněk: *Smysl dekonstrukce : derridovské průřezy*. Brno : Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 1998.